

Casena käyttämätön CASE

Hämmästyttävän usein ainakin omasta mielestään erinomaiset suunnittelijat ovat peräti kelvottomia ohjelmoijia. Kunnon hakkerityylinen ohjelmoija puolestaan suorastaan halveksii dokumentti-orientoituneita suunnittelijoita. Näillä psykologisilla lähtökohdilla ei ole ihme, että kovallakin rahalla hankittu CASE-väline jää nurkkaan pölyttymään - tai ainakaan sen käytöllä ei ole mitään käytännön vaikutusta ohjelmistotuotannon todellisuuteen. CASE-välineen käyttämättä jättämiselle on myös ns. koviin faktoihin perustuvia syitä. Meidän firmassa ei CASEa käytetä ja perustelut perässä.

Jotain tärkeää aina puuttuu

Ensimmäinen ilmeinen syy tulee CASE-välineistä itsestään. Käytännöllisesti katsoen kaikissa vastaan osuneissa CASE-välineissä on jokin ilmeinen ja kohtalokas vika.

Eräs ohjelma oli laadittu tukemaan ties kuinka useaa menetelmää. Tämän ansiosta käyttöliittymä olikin onnistuttu tekemään täysin käyttökelvottomaksi.

Eräs toinen ohjelma puolestaan oli viritetty yhteen menetelmään. Kuvat ja kaaviot syntyivät helposti, oli grafiikkaa ja raportteja ja point-and-shoot ja vaikka mitä. Sääli, että ne oikeasti oleelliset asiat syntyvät yhtä hyvin myös ABC-Flowcharterilla tai millä tahansa muulla luokkaa 1000 mk maksavalla piirteilyohjelmalla. Miksi kukaan täysjärkinen maksaisi 20000 mk viritelystä ohjelmasta, jolla ei kaiken lisäksi voi piirtää mitään muuta kuin OMT:n kaavioita? No yhdellä tuollaisella ohjelmalla ei nyt olisi niin väliä, mutta tyypillisessä ohjelmatalossa on tekijöitä aika paljon enemmän kuin yksi.

Tuskin sitä summaa viitsii maksaa edes CASE-välineeseen sisältyvästä tietohakemistosta. Semmoisen kun pystyy pienissä hankkeissa hoitamaan tekstinkäsittelyohjelmalla ja

isoissa hankkeissa kannattaa jo laittaa tiedot tavalliseen relaatiotietokantaan. Niinpä käykin helposti niin, että CASE-väline ostetaan yhdelle CASE-intoilijalle, ja ne 100 muuta tekevät hommansa yhtä hyvin tavallisilla toimisto-ohjelmilla.

Välineen viat olisivat varmasti aika helpostikin paikattavissa. Valitettavasti vikaa on myös välineiden takana olevassa ideologiassa. Siis itse menetelmissä.

Käytännössä ei aloiteta tyhjältä pöydältä

Suunnittelumenetelmien viisaat kehittäjät ovat panostaneet valtavan työpanoksen siihen, että voitaisiin laatia hienoja kuvauksia uusien, tyhjältä pöydältä tehtävien laajojen ohjelmien suunnitteluun. Ylivoimainen enemmistö ohjelmistotyöstä on kuitenkin oikeasti ylläpitoa ja pienten lisäpalikoiden tekemistä olemassa oleviin järjestelmiin. Suunnittelumenetelmien viisaat laatijat vaativat, että ylläpito ja muutokset tehdään samaa reittiä kuin ohjelman ensimmäisen version suunnittelu. Eli ensin dokumentoidaan ja sitten tehdään muutokset jne. Hämmästyttävän harvan olen nähnyt viitsivän nähdä moisen vaivan, kun valtaosa muutoksista on pieniä.

Kaupallishallinnolliset vs. sulautetut järjestelmät

Valtaosa suunnittelumenetelmistä on muuten laadittu tukemaan ns. perinteisten kaupallishallinnollisten ohjelmien laatimista. Suomen ohjelmistoviennistä valtaosa on kuitenkin sattumoisin sulautettuja järjestelmiä. Tietyissä sulautettujen järjestelmien osissa eräät menetelmäkuvauxiin otetut osat ovat rautaa. Tietoliikenneprotokollien käsittely edellyttää juuri sellaista huolellisuutta ja dokumentoinnin tarkkuutta, jota lähes joka menetelmään luettelonomaisesti sisältyvä tilakonekuvaus edustaa. Näihin tarkoituksiin onkin ole-

massa omat erikoisohjelmansa. Sivujuonena lienee mainittava, että kaupallishallinnollisissa sovelluksissa en ole nähnyt kenenkään ihan oikeasti käyttävän CASE-välineen tilakonekaavioita muihin kuin täysin triviaaleihin tehtäviin, jotka olisi mahduttu pienempään tilaan ja saatu ymmärrettävämmiksi kirjoittamalla yksi A4 tavallisella teksturilla. Mistä lie johtuukin. En anna selitystä, esitän vain kysymyksen.

Sulautetuista järjestelmistä aika monet ovat samalla myös reaaliaikaisia. Pitänet mielessä, että suunnittelumenetelmät harvemmin ottavat reaaliaikaisuutta huomioon. Tämän seurauksena CASE-välineetkään eivät tyypillisesti ota lainkaan huomioon reaaliaikaisuuden vaatimuksia. Taas jää väline nurkkaan pölyttymään.

Ei tukea käyttöliittymien suunnitteluun

Menetelmien kenties vakavin puute on, että niistä harvemmin on hyötyä käyttöliittymän suunnittelussa. Käyttöliittymä nyt sattumoisin vain on se ohjelman osa, johon palaa tavallisesti eniten aikaa, varsinkin jos tehdään vähän erikoisempia ohjelmia, esimerkiksi sellaisia, joissa on mukana kartta tai kolmiulotteista grafiikkaa. Menetelmissä ja sitä kautta tietysti myös CASE-välineissä käyttöliittymä kuitataan tavallisesti lauseella "kuvataan erillisessä dokumentissa kulloinkin tilanteeseen sopivalla tavalla". Tai jotain vastaavaa. Toisin sanoen: suunnittelumenetelmät keskittyvät yleensä täsmälleen epäoleelliseen.

Mikä on CASE-välineen olemassaolon tarkoitus ?

Lopuksi vielä perimmäinen kysymys: mikä on CASE-välineen olemassaolon tarkoitus? Sehän on auttaa suunnittelussa. Mikä on suunnittelun vaikein osatehtävä? Se on yrittää ymmärtää, mitä käyttäjä haluaa. Omilla rajatuilla tehtäväalueillaan monet hienot suunnittelu-menettämät ja ansiokkaat CASE-välineet toki auttavat tekemään eräitä suunnittelutyön osa-alueita hieman kynää ja paperia tehokkaammin. Mutta oleellinen asia ei ole ollenkaan se, että voidaanko jokin piirros laatia 30% nopeammin ja piirroksen syntaksi tarkistaa automaattisesti.

CASE-välineestä voi olla jopa haittaa

Oleellinen asia on selvittää, mitä se käyttäjä haluaa ja tarvitsee. Siinä CASE-välineet ovat yleensä suorastaan haitallisia.

Käyttäjä ei yleensä ensinkään ymmärrä niitä hienoja kaavioita ja kuvioita, joita CASE-välineillä tuotetaan.

Toisekseen CASE-välineen ottaminen asiakaspalaveriin jo itsessään aiheuttaa vastareaktion, niin että asiakas jäykistyy kuoreensa, kun kerran kaikki laitetaan heti tietokoneelle lopullisen näköiseen dokumenttiin. Puuttuu vain johtajien nimet ja leimat alta.

Kolmanneksi välineen kanssa näprääminen haittaa keskittymistä ja kommunikointia asiakkaan kanssa.

Lisäksi asioiden kuvaaminen kynällä ja paperilla on sikäläkin joustavampaa, että asiakas voi itse ottaa kynän käteensä ja piirtää yleensä mitään atk-väen standardoitua menettämää noudattamattoman kuvan siitä, mitä hän itse asiassa tarkoittaa.

Eikö edellä sanotun valossa ole ilmeistä, että **CASE-välineet sopivat vain poikkeustapauksissa käytettäviksi?**